

[Rit Bjørsgaard.]

om der er væsentlige forskelle på de to køns betingelser og reaktioner livet igennem, og de større frekvenser, der registreres for kvinders sygdomme og sygehjælpløshed. rejser derfor spørgsmålet, om man har styr over for et egentligt sundhedsproblem eller over for et reaktionsmønster, der rent er mere hensigtsmæssigt, set i relation til livets oprettholdelse.

Lad mig fremhæve den sidste del, der peger på, at kvinders reaktionsmønster over for sygdomme rent er mere hensigtsmæssigt end mændenes. Samfundets opgave består altså ikke i at behandle kvinderne, at de flere udebliver fra deres arbejde og flere besøger lægen, men i at opfordre mændene til at handle på samme måde.

Lad mig benytte lejligheden til at sige et slag for en sag, som er rejst i betænkningen, og som jeg tidligere har været inde på, en sag, som specielt vedrører kvindernes sundhedsstilstand, nemlig undersøgelser til forebyggelse af cancer. Sidst er spørgsmålet blevet rejst i finansudvalget under gennemgangen af finansloven, og her fik udvalget kendskab til Aftensmåltidsforeningens stillingtagen. De indenrigsministeren ikke er til stede, skal jeg rette spørgsmålet til statsministeren: hvor langt er regeringen nu med denne sag?

Det femte punkt og sidste punkt, jeg vil nævne, er det punkt, der er kaldt ligestilling. Kommissionen konkluderer i dette afsnit, at:

„Kvindens vilkår i det danske samfund er ringere end mænds på så mange områder, at det er påkrævet at forbedre disse vilkår.“

Måske ikke en særlig opsigtsvækkende konklusion, men dog værd at understrege, når vi almindeligvis mener, at Danmark er nået langt med hensyn til ligestilling mellem kønnene.

Socialdemokratiet mener, at der nu bør fremsættes lovforslag om oprettelse af et råd for ligestilling mellem mænd og kvinder, et ligestillingsråd. Vi kan følge kommissionens flertalsanbefaling vedrørende kommissionen for et sådant råd, således som det er gengivet side 96 i betænkningen. Vi erkender de vanskeligheder, der kan være ved nedsættelse af et ligestillingsråd. Det er vanskeligt at fastlægge, hvad man vil

forstå ved ligestilling, og det er vanskeligt på forhånd at vide, hvor stor gennemslagskraft et sådant råd vil have. Alligevel mener socialdemokratiet, at det må forsøges; ord og vilje gør det ikke mere, der må handling til. Et ligestillingsråd må oprettes nu.

Sammenfattende skal jeg opfordre regeringen til: for det første at fremsætte lovforslag om nedsættelse af dette ligestillingsråd. For det andet at lade kvinder og mænd selv fordøle barskeloven ud fra en forældreforsikning efter svensk mønster. For det tredje at åbne mulighed for, at forældre, der bliver hjemme for at passe et sygt barn, kan få sygedagpenge. For det fjerde at forbedre uddannelsesmulighederne for de voksne kvinder, der i dag kun har 7 års folkeskole eller derunder. For det femte at indføre undervisning om kønsskolespørgsmålet i undervisningsinstitutionerne, ikke mindst folkeskolen, begyndende med seminarierne og Danmarks lærerhøjskole. For det sjette at forbedre selvovervåringen i skolerne, således at pigerne tilskyndes til en erhvervsuddannelse, herunder overveje appellerende kurser for allerede ansatte erhvervsvejledere specielt om kønsskoleproblematikken. For det syvende et arbejde for, at kvinder og mænd kan få smidigere ansættelsesforhold i den offentlige sektor med mulighed for deltid og flertid. Og som det ottende og sidste at tage initiativ til en folkeundersøgelse af kvinder til forebyggelse af cancer.

Kirsten Jacobsen (FP):

Hvis vi i dag havde skrevet 1915 og ikke 1974, så skulle jeg med glæde have deltaget i denne debat om kvindekommissionens betænkning. Men i dag med den store arbejdsløshed, der hersker, med det store underskud, vi har på betalingsbalancen, og med vores underskud på statsregnskabet til næste år så finder jeg det helt uansvarligt, at folketingsretten bruger sin tid på afledningsmanøvrer som indoktrinering og kvinde-sagsdebat, som ikke fører til noget som helst andet end en masse ord. De retlige uligheder, der måtte være, skal fjernes ved konkrete lovforslag og ikke ved studiekredsarbejde i folketingsretten eller i EF's Ministerråd. Derfor havde jeg egentlig tænkt mig at fremkomme med følgende forslag til motiveret dagsorden:

[Kirsten Jacobsen.]

„Idet folketingsretten med tilfredshed konstaterer forskellen mellem de to køn, går tingsretten over til næste punkt på dagsordenen.“

Men da det er blevet mig meddelt fra formanden, at dette forslag til motiveret dagsorden ville blive afvist med den begrundelse, at det var for pjattet, så vil jeg nøjes med at lade opfordringen stå alene. Jeg vil dog til begrundelse anføre, at en så pjattet forespørgsel kan ikke forlange et seriøst dagsordensforslag.

Jeg agter derfor ikke at deltage mere i debatten, men vil som hovedparten af tingets medlemmer give mig til at beskæftige mig med noget fornuftigt.

Mette Madsen (V):

Den store kvindekommission blev nedsat i 1965 i 30-året for kvindens valgret med det kommissorium: at undersøge kvindens stilling i samfundet. I de små 10 år, kommissionen har siddet, er der afgivet delbetænkninger fra alle underudvalg om kvindens stilling inden for de forskellige samfundsområder. Alle disse betænkninger blev modtaget med stor interesse, ja, en af dem, den om uddannelsesforholdene, blev en bestseller, der blev revet bort.

Undervejs er der også efter henstilling fra kvindekommissionen gennemført ændringer lovgivningsmæssigt og på mange andre områder, og jeg vil gerne lige i parentes bemærke, at der har også været steder, hvor diskrimineringen var rettet mod mændene. Men indførelsen af ligheden i 1973 må vel betragtes som kronen på kvindekommissionens arbejde.

Som et af de medlemmer, der først kom med i den talte rime, da arbejdet på det nærmeste var afsluttet, vil jeg gerne her udtrykke min beundring og respekt for det store arbejde, som er gennemført, og som de ti gode betænkninger nu vidner om. Betænkningerne har, efterhånden som de frenkorn, været ivrigt debatteret, og der vil stadig blive henvist til dem, så længe de er aktuelle. Men derudover har de en værdi, der forekommer mig at være af meget stor betydning. Disse betænkninger, der som jeg så må sige har afbogaferet kvindens stilling i det danske samfund i tiåret 1965-73,

vil om 10, 20, ja, 100 år være et historisk kildemateriale af uvurderlig værdi.

Nu er arbejdet tilendebragt, slutrapporten er afleveret, og hvad så? Ja, det er jo det, vi skal debattere i dag. I denne forbindelse kan jeg ikke tilbageholde det spørgsmål til forespørgerne, om det ikke havde været mere praktisk at vente med denne debat til anfang efter jul. Statsministeren sagde jo i sit svar til fru Meta Ditsel her i tinget den 16. oktober, at slutrapporten — som det er praksis med betænkninger, der indlæberes lovgivning — af statsministeren er sendt til udvalgte i de andre ministerier og de berørte organisationer, og statsministeren lovede at tage sagen op, så snart der var kommet svar tilbage. Disse betingelsesvar savner jeg i debatten i dag.

Som det fremgår af betænkningen, har jeg ikke kunnet sænke tanken om oprettelse af et permanent ligestillingsorgan med tilknyttet sekretariat, hovedsagelig med samme begrundelse, som kommer til orde i Gerhard Nilsens mindretalsudtalelse. Det forekommer mig også, at tanken om et ligestillingsråd er en smule støvet. Vil det ikke næsten kunne tydes derhen, at kvindekommissionen ikke har nået det, man forventede af den, og er det ikke et mistillidsvotum til alle de mennesker, der hver dag arbejder på at udrydde forskelsbehandlingen mellem mænd og kvinder og samfundsgroper? Jeg tænker bla. på alle vore aktivt arbejdende kvindeforeninger, på tillidsmændene på arbejdspladserne, på de folkevalgte såd og navnlig på folketingsretten — ikke blot på de kvindelige medlemmer, men så sandelig også på de mandlige. Jeg er fuldkommen sikker på, at enhver af dem sammen med os er indtillid på og arbejder for at afskaffe enhver forskelsbehandling. Derfor kan man faktisk kalde folketingsretten for et ligestillingsråd.

Men folketingsretten har naturligvis interesse i at blive holdt til liden, at blive gjort opmærksom på ligestillingsproblemerne, hvor de dukker op. Jeg har derfor gjort mig tanker om, hvordan dette mest praktisk vil kunne gøres. Jeg har vendt og drejet de forskellige forslag i betænkningen. Fru Grethe Philips forslag er udmærket, men det dukker kun arbejdsmarkedsområdet, og ligestillingsproblemer har jo mange andre lægger. Jeg tænker også på, at det tredje medlem i Grethe Philips-rådet vil få en værdi